

Reverende vir

Credere in Christum praequirat credere in Deum. ^{1. verum.}
 Hoc ^{int.} credere esse Deum, ~~et~~ eum bonum esse; quia illi
 placent, bona esse; cum cultum suum praemia fore
 esse; ei velle placere: sibi non placere. Ad hoc
 autem propius accessit, qui ~~confessionem dant~~
~~in vi bibi sequuntur, quam qui~~ Ad hoc autem
 quantum quisque virum natura habeat vel non, non
 disputo. Satis est quod Deus hoc omnibus manifestavit
 Rom. 1: 19. siue implantaverit omnia cordibus
 divinitatis opinione, siue alia ratione effecerit,
 ut constans ea apud omnes esset sententia
 Deum de Deo. Satis est, quod, quibus vel
 minimo rumore aliquid de Deo innoscat, eis
 incumbat Scripturae auctoritas ex eo in probre.

Reverende Spiritus sancti. 10. JOHANNES COCCIJUS

129

Sir Reverende et Clarissime, frater
 et Symmysa in Christo honorande.

Quod opus tuum de universalitate Gratiae
 oppositum Censura D. Mosis Amyraldi, in his
 tuas publici juris factum nobiscum communicare
 dignatus es; gratias debemus amplissimas,
 tum pro opera Ecclesiae fideliter narrata, tum
 pro affectu, quo nos prosequeris. Ceterum
 quam arde a nobis judicium nostrum de eo
 negotio & nova methodo, quam D. Amyraldy
 proponit, etiam atque etiam expetiveris, no-
 lumus hac in re fratrum et amicorum de-
 esse partibus; atque iccirco totum opus a ca-
 pitulo ad calicem inter occupationes varias
 evolvi. Animadvertimus in eo diligen-
 tiam singularem, qua voluisti satisfacere
 scrupulis dulcissimi Amyraldi, cum insigni
 conjunctam moderatione; ne quis pravus ef-
 fectus in animo fratris exoriretur, qui
 iudicio officeret. De tota autem re, quan-
 quam jam antea. comperita est R. J. Sen-
 tentia nostra, sic censuimus. Phrasibus
 quaedam non satis exampositata in sermo-
 nibus cum Veterum tum Reformationis Theo-
 logorum reperiuntur, quae ex analogia fidei
 et ipsorum principis potius juxta Chri-
 stianae legem interpretanda erant, quam
 propter intentionem usurpantium eas ad
 erocandam analogiam fidei adhibenda.

RRRR.
prima.
fol. 673.

¶ quemadmodum
etiam D. Parvus
p. m. agnovit in
ingenue retracta-
tione, quae est
in vit. postrema
corporis doctine.
ad q. 40.

† obtulisse,

V. C.
In D. J.
th

unusquisque

Inter eas est illa; Christum pro omnibus &
singulis mortuum esse sufficienter. Quae verba
si ex pondere suo examinentur, idem significan-
t quod alterum, Christum passum esse pro om-
nibus et singulis efficaciter. quem sensum
non admittunt ii, qui illud dicunt. ¶ Quid
enim est efficaciter mori pro aliquo, si
tandem sponsores, alteri datum, loco illi
penam subire ad eam à pena liberandum,
et vivificandum ultimo die? Et hoc ipse
in sequenti voce notat altera phra-
si, qua dicitur, Sufficienter mortuus pro homi-
nibus. Quid enim hoc est aliud, quam
ipsum sponsores pro his sive loco illi
victimam sive loco suorum soluisse &
nam sufficienteruisse, ita ut nihil magis
satisfactionem neq. ad meritum desit, qui
minus liberentur & beati fiant? Sed non
hoc volebant, qui phrasin eam primò
caderent: verum illud; Christum sic mor-
tuum esse, ut non modo omnibus electis,
et omnibus vocatis sufficiat illa mors
obiectum fidei constituendum. Est
Christus, & quidem mortuus, atq. De-
sufficiens ad salutem omnibus, qui
fugiant ad illum. Igitur per hanc
sin sub clypeo humanae auctoritatis

Reverende vir

Crede in Christum praequirat credere in ^{1. verum.} Deum ^{spiritum}
~~Hoc~~ ^{int.} credere esse Deum, ~~et~~ ^{et} eum bonum esse; qui illi
 placent, bona esse; cum cultum suum praemia fore
 esse; ei velle placere: sibi non placere. Ad hoc
 autem ~~proprium accessit, qui confidentiam ducam~~
~~in via vite sequantur, quam qui~~ Ad hoc autem
 quantum quisque virum natura habeat vel non, non
 disputo. Satis est quod Deus hoc omnibus manifestavit.
 Rom. 1: 19. siue implantaverit omnia cordibus
 divinitatis opinione, siue alia ratione effecerit,
 ut constans ea apud omnes esset sententia
 Deum de Deo. Satis est, quod, quibus vel
 minimo rumore aliquid de Deo innotescit, eis
 incumbat ~~Suspensus~~ ^{an} ~~exer~~ ⁱⁿ ~~probre.~~

erat creanda veritas Scripturarum, ex ¹⁸⁰ quibus novimus, Gratia Dei Patris & gratia
 hominis Jesu Christi, qui aeterno spiritu
 se obtulit Patri, Christum sponsoem &
 Caput constitutam ipse Ecclesiae suae; quod
 est Somen promissionis: & secundum hanc
 voluntatem siue sponsoem totum hominem
~~ex parte la~~ ^{ex parte la} ~~evangelii~~ ^{evangelii} ~~propter~~ ^{propter} ~~mortem~~ ^{mortem} ~~subiisse~~ ^{subiisse} ~~se~~ ^{se}
 in victimam obtulisse Patri, ut revera
 & pleno effectu atque eventu illam liberaret
 a potestate Diaboli ut sibi in preculum,
 per fidem ipsi uniendum, assereret. Quae
 voluntas siue sponso licet non excludat,
 quo minus verum esse Deus voluerit, quod
 ex ea sponsoe consequitur & verissimum
 est; nimirum quod omnis credens servabitur,
 & caeteris unus, cui verbum hoc salutis offer-
 tur, certissime servabitur, si credat: nemi-
 nominus, uti sponsoem aliquam vel in-
 definitam vel conditionatam, ita volunta-
 tem Dei Patris & Filii de salute hominis
 indefinitam aut conditionatam fingere ab-
 surdissimum putamus. Tantumque abest,
 ut ~~propter~~ ^{propter} possit sponsoi Christi pro
 Ecclesiae voluntas universalis siue indo-
 finita & conditionata, qua Deus voluerit
 omnes & singulos per Christi satisfactio-
 nem, pro iisdem omnibus & singulis sub va-

praestari siue
promitti

Dei
ad
erō offi
procurat
teratilis
minum
ca, ut
epia;
cranti;
aget.
quags
olus
us. Illi.
ut. in
elo efed
fideratio
19. luki
us
plm. - de
mat. us
fatul. id
gat. una
maia. alio
offen
uerat,
quor
lms-
na
ni
am
diab
loco
modu
pho
ello.
iam
ug
filionum
Oras
car
in
idney
allolou

RRRR.

prima.

fol. 673.

tra
fa
de
ci
ti
o
r
a
l
i
i
l

unusquisque

A conditione
~~habetur~~ non
susceptam

deum conditione praestitam, servari, si credam
ut nullam nisi definitam & ~~absolutam~~ de sa
lute seminis Christo dati voluntatem nos
ex Scriptura didicisti profitamur; idq;
omne, quod indefinitis & conditionatis pro
positionibus in Scripturis & secundum Scriptu
ras de omnibus vel ad singulos vocatorum
dicitur vel dici potest, nihil sit nisi venie
mam divini consilii conspectivum; quod
luntas Dei dicitur, quia Deus vult vera esse
omnia decreti et verbi sui conservaria. (A
terrogi Nos at unum Dei decretum nos
mus, quo ab aeterno decrevit omnia ita
eri, quo modo fiunt in tempore, & quod vi
si quam maxime cum decore suo, ad manife
standas perfectiones suas creatura ad im
aginem suam facta vel instauranda, facere
posse, approbavit; ita non facile adducimus
ut discipamus unum decretum in multa
in hunc vel illum ordinem dislocemus. o
quam interim fatemur, totum decretum
neque cogitatu neque uno dicto a nobis
exhausti; sapissime etiam quam voluntate
tem Dei ad hunc vel illum actum referre
supponendam esse voluntatem aliquando ad
precedentis, aliquando & consequentis; p
ut eorum ipsarum connexio exigat. A
non videmus, quid ad declarationem no
stram Redemptionis nostrae faciat, et quibus

V. l.
In P.
u

R. T.
fol.

^{revere[n]de vir}
 Credere in Christum praequirat credere in Deum ^{verum.}
^{non} ~~non~~ credere esse Deum ~~Deum bonum esse;~~ qui illi
 placent, bona esse; cum cultum suum praemia tor-
 re: ei velle placere: sibi non placere. Ad hoc
 autem propius accessit, qui ~~confidentiam daturam~~
~~in viro bono sequens, quam quia~~ Ad hoc autem
 quantum quisque virum natura habeat ^{vel} non, non
 disputo. Satis est quod Deus hoc omnibus manifestavit
 Rom. 1: 19. siue implantaverit omnia cordibus
 divinitatis opinione; siue alia ratione effecerit,
 ut constans ea apud omnes esset sententia
~~Deum de Deo.~~ Satis est, quod, quibus vel
 minimo rumore aliquid de Deo innoscat, eis
 incumbat ~~Sonitus~~ ^{Sonus} ~~pauper~~ ^{pauper} ~~color~~ ^{color} ~~exer~~ ^{exer} ~~in~~ ⁱⁿ ~~probre.~~

cum cogitamus voluntatem ^{propositam} ~~absolutam~~ ¹⁸¹ redi-
 mendi Ecclesiam per Christum, toties simul co-
 gitamus & supponamus voluntatem redimendi
 omnes & singulos sub conditione. Nec verò
 aliud est, quod illud praesupponi cogat. Nam
 nec vocatio omnium indiscriminata id exigat.
 cui sufficit, verum esse testimonium Dei
 de Filio suo, quod extat 1. Joh. 5. constans
 hisce partibus. 1. Pater dedit vitam Ecclesie.
 2. In Filio est ea vita. 3. Qui Filium habet,
 nimirum per fidem, id habet vitam. Suffi-
 cit, inquam, ad fundandam indiscriminatam
 vacationem veritas propositionis tunc illius
 universalis, qua extat Joh. 6, 40. Hac est
voluntas Patris, ut omnis videns Filium
& credens in eum, habeat vitam aeternam.
 (Qua universalis quoad eventum verificatur
 in semine promissa) tam illius ~~propositum~~
 Si fiduciam ad finem firmam ^{retinuerim},
 participes Christi facti sumus. Atqui, ut
 iam dictum, haec sententia consequuntur
 verissime ex Promissione, qua Christo da-
 tur solum ex munere servandum per fidem
 in sanguine ipsius; nec propter illas vo-
 luntas universalis & conditionata, ^{quae} ~~dis~~
 indecora, exogitanda est. Quod autem
 in Scripturis legitur, Christum esse

connexti,
 R. R. R. 2. pag.
 fol. 674.

RRRR.

primaria.

fol. 673.

tra

fa

de

c

i

n

a

t

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

i

l

frankfurt

pro omnibus mortuum, miramur, quem
am latere, id dicitur modo, quo & Abraham
omnes gentes in filios & hereditas
di videtur data dicitur. Nos quidem
non potuimus discere, PRO (sive to
sive to arli, sive to dia interpretatur)
de fine, in mortis Christi allibi
in Scripturis si querari, ut non signifi-
cet substitutionem victimae placu-
lis: a qua substitutione Christus dicitur
Agnus Dei tollens peccata mundi
quam substitutionem non possumus vulgo
& ad reprobos extendere, nisi & sponsionem
Christi sive voluntatem illam, qua sanc-
tificamur, & gratiam Patris ac Filii, quae
jurata est semini, vulgemus. Quare est
phrasin illam, Christus est pro hominibus
mortuus, Ecclesiastico usu ad homin-
um miam minime potamus ipse deflectendum
quasi notet: Christus est mortuus cum
ea voluntate, ut mortuus ipse non tantum
electis ad salutem, sed et aliis ad ma-
gnam utilitatem prodesset: vel sic, Christus
est mortuus cum ea voluntate, ut ef-
ficeret sufficiens Servator omnibus & singulis,
si modo credant (quasi salutem remissio-
nem impetraverit Christus, & non
actualum saluationem per fidei donum)

V. C.

In D.

th

C

Reverende vir
 Credere in Christum praequirat credere in Deum. ^{1. verum.}
 Hoc autem. Credere esse Deum, & eum bonum esse; quia illi
 placent, bona esse; cum cultum suum praemia tota
 esse; ei velle placere: sibi non placere. Ad hoc
 autem propius accessit, qui confidentiam suam
 in unum Deum signavit, quam quia ad hoc autem
 quantum quisque virum natura habeat vel non, non
 disputo. Satis est quod Deus hoc omnibus manifestavit
 Rom. 1: 19. siue implantaverit omnia cordibus
 divinitatis opinione, siue alia ratione effecerit,
 ut constans ea apud omnes esset sententia
 Deum de Deo. Satis est, quod, quibus vel
 minimo rumore aliquid de Deo innotescat, eis
 incumbat *Sonitus* auctor exen in probre.

vel sic, Christus est mortuus cum ea voluntate ¹⁸² nulla
 ut extaret verum fidei ab omnibus indiscri-
 minatim exigenda objectum. Certi enim
 sumus tales ad lapsum perasium scri-
 ptura, tum in interpretatione ejus tum in
 Ecclesiastico usu, magnas afferre tenebras
 mysterio pietatis, & iis, qui quarunt
 propter illagrandi innoxios, luculentam
 praebere. Quod magis dolemus, D. Amyral-
 dum, quod nobis praeter omnem expecta-
 tionem accidit, in illam partem minus ex-
 orbitasse. nisi hoc voluit Deus, ut Ec-
 clesia D. Amyraldi, quaquam errantis,
 studio deberet, quod omni evacuato
 dabo per te copiosissime et nervo-
 sissime ac mansuetissime edocta est.
 Quod si D. Amyraldus animadverterit
 (id animitus precamur) sane non infeli-
 citer se in aciem progressam gauderet,
 ex qua victor erroris videret. Veritas
 enim, a quocumque doceamur, nostra est.
 De cetero Deum precamur, ut magis magis
 lucem veritatis sui extollat supra nos, nosque
 in fide ac professione veritatis & sanctitatis
 opere perficiat. T. vero Rev. m. bono Ecclesiae
 sospitet; cui pro officio & affreta vicissim
 amorem & cultum deferimus.

Anno 1647. mense Febr.

